ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਸੈਂਟਰਲ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਜ਼ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐੱਸ.

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ.

(2014 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰ. 229)

18 ਨਵੰਬਰ, 2021

[ਡਾ. ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ ਅਤੇ ਬੀ.ਵੀ. ਨਗਰਨਾਥਨ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਨਿਵੇਸ਼: ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਨੀਤੀ - ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਬਚੀ ਹੋਈ 29.54% ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ - ਜਨਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਯੂ/ਆਰਟੀਕਲ 32, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ, 1976 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ - ਹੋਲਡ: ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਐਚ. ਜ਼ੈੱਡ. ਐਲ.ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ, ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਪੜਾਅ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਚ. ਜ਼ੈੱਡ. ਐਲ.ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਬਚੀ ਹੋਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਦ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਸੰਸਦ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਦਖਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - 1991-92 ਜਾਂ 2002 ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਕੰਪਨੀਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। s ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਜੋਂ ਸਥਿਤੀ. ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ 1956 ਦਾ 617- ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਬਚੀ ਹੋਈ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ ਦੇ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੂੰ ਇਕੁਇਟੀ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਸੰਗਤ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਸੰਗਤ ਹੋਵੇਗਾ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸ਼ੇਅਰ ਵੇਚਣ ਲਈ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਕੰਪਨੀ ਸ਼ੇਅਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੂਜੀ ਕਾਲ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਖੁੱਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਬਚੀ ਹੋਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਵਜੋਂ, ਇਸਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏਗੀ।

ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ, ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੀਮਤ ਸ਼ੇਅਰ ਹੋਲਡਿੰਗ ਹੈ - ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਫੁਟਕਲ) ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਐਕਟ 1976 - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਕਲਾ। 32.

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ: ਆਰਟੀਕਲ 32 - ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਚੀ ਹੋਈ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਬਕਾਇਆ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ 1976 ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਟਨ ਮਾਈਨਜ਼ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘਾਂ ਵਿਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ। ਕੇਸ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ 2002 ਅਤੇ 2014 ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ - ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜੇਕਰ ਉਸੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪਿਛਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰੈਜ਼ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - : ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਖਾਰਿਜ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਰੈਜ਼ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਤਕਾਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਤਤਕਾਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰੈਜ਼ ਜੂਡੀਕਾਟਾ - ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਫੁਟਕਲ) ਉਪਬੰਧ ਐਕਟ 1976 ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ 1908 ਦਾ ਕੋਡ: ਐੱਸ. 11 - ਨਿਆਂਦਾਇਕਤਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ - ਇਸਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ-ਹੋਲਡ: ਰਿਜ਼ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। 11, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਠੋਸ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਰੰਤ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਇੱਕ ਰੁਝਾਨ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸੁਚੇਤ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸੱਚੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ - ਅਦਾਲਤ ਸਮਕਾਲੀ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਰੈਜ਼ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਜਾਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਰੈਜ਼ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰੇ ਜੋ ਪਹੁੰਚ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਾ ਲਵੇ। ਨਿਆਂ ਲਈ - ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਯੂ/ਆਰਟੀਕਲ 32 ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਜਾਂਚ: ਸੀਬੀਆਈ ਕ੍ਰਾਈਮ ਮੈਨੂਅਲ - ਸੀਬੀਆਈ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ - 2002 ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ 26% ਇਕੁਇਟੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੱਕੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੀ ਸੀਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ- ਸੀਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਆਯੋਜਿਤ: 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਬਨਾਮ ਯੂ. ਓ. ਆਈ.

ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ - ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਸੀਬੀਆਈ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਪੈਰਾ 9.1 ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ, - ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 2002 ਵਿੱਚ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਕੰਪਨੀ ਦੇ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਆਰਟੀਕਲ 32।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ

ਆਯੋਜਤ: 1.1 ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਰੈਜ਼ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕੋ ਹੀ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਇੱਕੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਦੇ ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ. [ਪੈਰਾ 30][925- ਈ - ਐੱਫ; 926-ਏ]

1. 2 ਰੈੱਸ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਰੈੱਸ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਨਹਿੱਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਚੌਕਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 31] [926-ਬੀ]

1.3 ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ। ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਸੁਚੇਤ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਮਾੜੀ-ਮੋਟੀ ਬੇਨਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਰੁਝਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਜਨਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ" ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਹਕੀਕਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰੈਜ਼ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਜਾਂ ਉਸਾਰੂ ਰੈਜ਼ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਰੋਕ. ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 34][928-G-H; 929-ਏ-ਬੀ]

1.4 ਮੈਟਨ ਮਾਈਨਜ਼ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮੈਟਨ ਮਾਈਨਜ਼ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਠੋਸ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮੁੜ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 35][929-ਬੀ-ਸੀ]

ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ **(2003) 7 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 532: [2003]** 3 ਸਪਲਿ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 746; ਕਾਂਤਾਰੂ ਰਾਜੀਵਾਰੂ (ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਮੰਦਰ ਸਮੀਖਿਆ-5ਜੇ) ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਯੰਗ ਵਕੀਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ **(2020) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1: [2019]** 17 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 599; ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ ਨਵਾਬ ਹੁਸੈਨ **(1977) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 806: [1977]** 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 428; ਸਰਗੁਜਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸਰਵਿਸ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਐੱਮ. ਪੀ., ਗਵਾਲੀਅਰ **(1987) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 5: [1987]** 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 200; ਫਾਰਵਰਡ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਤ ਮੰਡਲ (ਨਿਯਮਿਤ) **(1986) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 100: [1985] 3** ਸਪਲਿ. **ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 766 ਪੇਂਡੂ ਮੁਕੱਦਮਾ** ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੇਂਦਰ ਬਨਾਮ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ 1989 ਸਪਲ (1) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 504: [1988] 2 ਸਪਲ। ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 690; ਦਰਿਆਓ ਬਨਾਮ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ (1962) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 574; ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਰਜ਼ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ **(2006) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 683: [2006]** 1 ਸਪਲਾਈ। ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 86-ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2.1 ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੁਇਟੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਬਚੀ ਹੋਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵੇਚਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ 1991-92 ਵਿੱਚ ਹੋਈ 24.08 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ, ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ 1991-92 ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਦੇਰੀ ਅਤੇ 2002 ਦੀ ਸ਼ੇਅਰ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਖਰੀਦ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ। 1991-92 ਅਤੇ 2002 ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 27 ਨੂੰ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ

ਮਾਰਚ 2002, ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ 1956 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 617 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਕੰਪਨੀ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਬਣਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ 51 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ, ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਫੁਟਕਲ) ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਐਕਟ 1976 ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਚੀ ਹੋਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 38][930- ਡੀ – ਐਚ]

2.2 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿੰਕ ਅਤੇ ਲੀਡ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਰਣਨੀਤਕ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜੋ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਵਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਕ ਅਤੇ ਲੀਡ ਦੇ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੀਡ ਗੰਧਕ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਨੇ ਖਾਣਾਂ ਤੋਂ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗੰਧਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਦੈਪੁਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜ਼ਾਈਨ ਅਤੇ ਉਪ-ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਰੁਕ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਸਪਲਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਅਰਥਚਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਕ ਅਤੇ ਲੀਡ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਪੂਰਵ-ਰਾਸ਼ਟਰੀਕ੍ਰਿਤ ਇਕਾਈ, ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ 1976 ਦਾ ਲੰਮਾ ਸਿਰਲੇਖ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ, ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਜ਼ਵਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਜ਼ਿੰਕ ਅਤੇ ਸੀਸੇ ਦੇ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਅਤੇ "ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਮ ਭਲੇ ਦੀ ਉਪ-ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ"। ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ 1976 ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1) ਨੇ ਧਾਤੂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 6(1) ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ,

(i) ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; (ii) ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਮਤਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ; ਅਤੇ (iii) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 40][931- ਐੱਫ - ਐਚ; 932-ਏ-ਡੀ; 933-ਏ-ਬੀ]

2.3 ਸੈਕਸ਼ਨ 4, 7 ਅਤੇ 9 ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ 1956 ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ 2013 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 43][935- ਜੀ - ਐਚ; 936-ਏ-ਬੀ]

2.4 ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ, 1976 ਵਿੱਚ ਧਾਤੂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੈਕਸ਼ਨ 9(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ 1991-92 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 2002 ਵਿੱਚ ਵੰਡੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ ਵਿੱਚ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 617 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਬਣਨਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ 1956। 27 ਮਾਰਚ 2002 ਨੂੰ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਕੰਪਨੀ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ 51 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ, 49.92 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਹਿ ਗਈ। [ਪੈਰਾ 44][936- ਬੀ - ਡੀ, ਈ - ਐੱਫ]

2.5 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ 1976 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ 29 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਰਿਪੱਕ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹਾਸਲ ਕਰੋ

ਲੀਡ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਕ ਦੇ ਰਣਨੀਤਕ ਖਣਿਜ ਭੰਡਾਰ. ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 16 ਮਾਰਚ 1999 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜ਼ਿੰਕ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਕ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 1991-92 ਜਾਂ 2002 ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 617 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਐਕਟ 1956. ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੁਇਟੀ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਬਚੀ ਹੋਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਤਬਾਦਲੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਸੰਗਤ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਸੰਗਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਧਾਰਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ੇਅਰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 45][936- ਐੱਫ - ਐਚ; 937-ਏ-ਬੀ]

2.6 ਜਿਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲੱਗੇਗੀ। ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ 'ਐਚਪੀਸੀਐਲ ਅਤੇ ਬੀਪੀਸੀਐਲ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੀ ਵੰਡ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹ ਸਨ। ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ।' [ਪੈਰਾ 46][937-ਬੀ-ਸੀ; 940-ਬੀ]

ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ **(2003) 7 ਐਸਸੀਸੀ 532:[2003] 3 ਸਪਲ. ਐਸ ਸੀ ਆਰ 746 - ਵੱਖਰਾ।**

2.7 ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਕੰਪਨੀ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਬਣਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਮਾਰਚ 2002 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੰਗੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਰਾਹਤ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਬਕਾਇਆ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ 1956 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 617 ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ 2013 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(45) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਹੋਣਾ। ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ 2013 ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਵਿੱਚ 'ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (45)। [ਪਰਾ 47] [940 - ਐੱਫ - ਐਚ]

2.8 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਹੈ। ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਦੀ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਬਚੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੈ। 2002 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਕਾਲ ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵਧ ਕੇ 64.92 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋ ਗਈ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜੇ ਕਾਲ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤਾ. ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਬਚੀ ਹੋਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਧਾਰਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ, ਇੱਕ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਵਜੋਂ, ਆਪਣੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੀਮਤ ਸ਼ੇਅਰ ਹੋਲਡਿੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 48][941-ਬੀ-ਈ]

ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (2003) 7 ਐਸਸੀਸੀ 532 [2003] 3 ਸਪਲ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 746; ਬਾਲਕੋ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ (ਰਜਿ.) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ (2002) 2 ਐਸਸੀਸੀ 333 [2001] 5 ਪੂਰਕ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 511; ਭਾਰਤੀ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਐਸਕਾਰਟਸ ਲਿਮਿਟੇਡ (1986) 1 ਐਸਸੀਸੀ 264 [1985] 3 ਸਪਲਾਈ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 909; ਏਬੀਐੱਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਕਸਪੋਰਟ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਗਾਰੰਟੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (2004) 3 ਐਸਸੀਸੀ 553; ਸੈਂਟਰਲ ਇਨਲੈਂਡ ਵਾਟਰ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰੋਜੋ ਨਾਥ ਗਾਂਗੁਲੀ (1986) 3 ਐਸਸੀਸੀ 156 [1986] 2 ਐਸਸੀਆਰ 278 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

2.9 ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਬਚੀ ਹੋਈ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਕੰਪਨੀ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ, ਆਪਣੀ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਵਜੋਂ, ਆਪਣੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਲਈ, ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। 1976. ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਪੱਟੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 481942-ਸੀ-ਈ]

3.1 ਸੀਬੀਆਈ ਕ੍ਰਾਈਮ ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਅਧਿਆਇ 9 ਮੁਢਲੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ 9.1 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਚੋਯਨਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਹੋਇਆ ਹੈ"। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੂਚਨਾ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 53][943- ਈ - ਜੀ]

3.2 ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸੰਬੋਧਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 56][947- ਈ - ਐਫ]

3.3 ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਰਾਇ ਹੈ ਕਿ 2002 ਵਿੱਚ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਨਜ਼ਰੀ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਪੱਖਪਾਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਬੀਆਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੇਰਵਿਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਨੋਟ ਦੁਆਰਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 25 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਬਜਾਏ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ। ਬੋਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ। [ਪੈਰਾ 57][948- ਜੀ - ਐਚ; 949-ਏ, ਜੀ; 951-ਸੀ]

3.4 ਸੀਬੀਆਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਪੈਰਾ 9.1 ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਪਛਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੀ ਕੇਸ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਰੈਗੂਲਰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 58][953- ਸੀ - ਡੀ]

ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਬਨਾਮ ਥੋਮਮੰਦਰੂ ਹੰਨਾਹ ਵਿਜੇਲਕਸ਼ਮੀ @ ਟੀ.ਐਚ. ਵਿਜੇਲਕਸ਼ਮੀ ਅਤੇ ਹੋਰ 2021 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ SC 923; ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ (2014) 2 ਐਸਸੀਸੀ 532: [2013] 17 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 1099; ਸ਼ਸ਼ੀਕਾਂਤ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (2007) 1 ਐਸਸੀਸੀ 630: [2006] 8 Suppl. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 474; ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ (2014) 2 ਐਸਸੀਸੀ 1: [2013] 14 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 713 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

3.5 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਸੀ ਪੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 3 ਦਾ ਭਰਾ ਸੀ ਜੋ ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਪੈਰਾ 120 (iii) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੀਬੀਆਈ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੀ ਖੋਜ ਇਕੱਲੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਸੀ ਪੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਰੋਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 59][953-D-F]

4. ਇਹ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

(i) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ;

(ii) ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਤਤਕਾਲ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਨੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਬਣਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਬਚੀ ਹੋਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

(iii) ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਕਾਲ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ;

(iv) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚੀ ਹੋਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਖੁੱਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅਤੇ ਸੇਬੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਅਤੇ

(v) 2002 ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਦੇ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ। ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। . [ਪਾਰਸ 60, 61][953- ਐੱਫ - ਜੀ; 954-ਏ-ਈ]

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ **(1967) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 255 -** ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1967] 1 ਐਸਸੀਆਰ 255	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 4**
[2013] 14 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 713	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 18**
[2019] 17 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 599	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 31**
[1977] 3 ਐਸਸੀਆਰ 428	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 31**
[1987] 1 ਐਸਸੀਆਰ 200	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 31**
[1985] 3 ਸਪਲ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 766	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 31**
[1988] 2 ਸਪਲ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 690	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 31**
[1962] 1 ਐਸਸੀਆਰ 574	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 32**
[2006] 1 ਸਪਲ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 86	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 33**
[2001] 5 ਸਪਲ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 511	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 46**
[2003] 3 ਸਪਲ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 746	**ਵਿਲੱਖਣ**	**ਪੈਰਾ 47**
[1985] 3 ਸਪਲ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 909	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 48**
(2004) 3 ਐਸਸੀਸੀ 553	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 48**
[1986] 2 ਐਸਸੀਆਰ 278	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 48**
[2013] 17 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 1099	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 55**
[2006] 8 ਸਪਲ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 474	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 56**

ਸਿਵਲ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2014 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰ. 229।

(ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ)

ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ, ਪ੍ਰਣਵ ਸਚਦੇਵਾ, ਜਤਿਨ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੇਹਾ ਰਾਠੀ, ਲਕਸ਼ਮੀ ਰਮਨ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ.

ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਐਸ.ਜੀ., ਕੇ.ਐਮ. ਨਟਰਾਜ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਹਰੀਸ਼ ਸਾਲਵੇ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤੋ ਚੰਦਰ ਸੇਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ, ਰਜਤ ਨਾਇਰ, ਕਾਨੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਪੋਤਰਾਜੂ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਪੀ.ਐਸ. ਸੁਧੀਰ, ਭਾਰਤ ਸੂਦ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰੂਤੀ ਜੋਸ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨੁਰਾਧਾ ਦੱਤ, ਅਨੀਸ਼ ਕਪੂਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਏਕਤਾ ਕਪਿਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਖਿਤਾ ਸੂਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਐਮ.ਪੀ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੀ. ਵਿਜੇਲਕਸ਼ਮੀ ਮੈਨਨ, ਮਨੂ ਮ੍ਰਿਦੁਲ, ਸੂਰਿਆ ਕਾਂਤ, ਐਡਵ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਡਾ. ਧਨੰਜਯਾ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.

ਏ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ.....3
ਬੀ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ.....9
ਸੀ ਰੈੱਸ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਅਤੇ ਪੀਆਈਐੱਲ।.....22
ਡੀ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ.....29
ਈ ਸੀਬੀਆਈ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ.....45
ਐਫ ਸਿੱਟਾ.....61

ਏ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

1. ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ' ਨਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ, ਜੋ ਕਿ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਐਕਟ 1926 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਇੱਕ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਹੈ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਕ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਨ, ਜਾਂ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਘਾਟਾ ਸਹਿਣ ਵਾਲੀ ਇਕਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਉਪ-ਸਰਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਨੇ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਫੁਟਕਲ) ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਐਕਟ 1976 ਦੁਆਰਾ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੋ ਗਈ। ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਨੂੰ 20,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਨਕਦੀ ਤਰਲਤਾ ਸਰੋਤ ਵਾਲੀ 'ਮਿੰਨੀ-ਨਵਰਤਨ ਕੰਪਨੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਯੂਨੀਅਨ

---

[1]"ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ"

[2] "ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ "

[3]"ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ

ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕੇਂਦਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ, ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਇਕੁਇਟੀ ਪੂੰਜੀ ਦੇ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ (ਲਗਭਗ) ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

2. ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਨੂੰ 1944 ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ 1913 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਲਿਮਟਿਡ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਵਾਰ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਕ ਅਤੇ ਲੀਡ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਤਪਾਦਕ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਲੀਡ, ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਪ-ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਧਨਬਾਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਟੁੰਡੂ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਲੀਡ ਸਮੈਲਟਰ ਪਲਾਂਟ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੇ ਉਦੈਪੁਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇਬਾਰੀ ਵਿਖੇ ਜ਼ਿੰਕ ਗੰਧਕ ਲਗਾਇਆ। ਜ਼ਿੰਕ ਅਤੇ ਲੀਡ ਦੀ ਰਣਨੀਤਕ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ।

3. 22 ਅਕਤੂਬਰ 1965 ਨੂੰ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (ਐਕਵੀਜ਼ਨ ਆਫ਼ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ) ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। 23 ਅਕਤੂਬਰ 1965 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ 1965 ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਤਤਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸਰਕਟ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। , ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ। ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ 1965 ਦੇ ਐਕਟ 44 ਦੁਆਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। 10 ਜਨਵਰੀ 1966 ਨੂੰ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਨੂੰ ਖਣਨ ਅਤੇ ਗੰਧਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਜ਼ਿੰਕ ਅਤੇ ਸੀਸੇ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਮੰਗ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

4. 14 ਮਾਰਚ 1966 ਨੂੰ, ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਐਕਟ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 5 ਸਤੰਬਰ 1966 ਨੂੰ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 13 ਸਤੰਬਰ 1966 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਰਡੀਨੈਂਸ, ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੰਬਰ 10 ਆਫ਼ 1966, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ

---

[4]["ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ"] (2003) 7 ਐਸਸੀਸੀ 532

[5]1965 ਦਾ ਡਬਲਯੂਪੀ 631- ਡੀ

[6] ਡਬਲਯੂਪੀ 832- ਡੀ ਦਾ 1965

[7](1967) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 255

ਸੀਮਿਤ. ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਐਕਟ (1966 ਦਾ ਐਕਟ 36) ਦੁਆਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ 3 ਦਸੰਬਰ 1966 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ 1969 ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

5. 2 ਅਗਸਤ 1976 ਨੂੰ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਫੁਟਕਲ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ) ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ 7 ਸਤੰਬਰ 1976 ਨੂੰ 1976 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 100 ਦੁਆਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

6. ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। 1991-92 ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਘਰੇਲੂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ 24.08 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ, 12.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ, 7.58 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਨਿਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ 3.96 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਨੂੰ ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜ 'ਤੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ 75.92 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ।

7. ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਦੂਜੀ ਕਿਸ਼ਤ 10,98,58,294 ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਇਗੀਸ਼ੁਦਾ ਵੇਚ ਕੇ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ 'ਰਣਨੀਤਕ ਭਾਈਵਾਲ' ਨੂੰ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। 40.51 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 10 ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰ, ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 445 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (ਲਗਭਗ)। ਇੱਕ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤਾ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ 2002 ਨੂੰ ਸਟਰਲਾਈਟ ਮੌਕਿਆਂ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

8. ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 26 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਦੂਜੀ ਕਿਸ਼ਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ 5 ਨਵੰਬਰ 2003 ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੋਧਪੁਰ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

---

[8]1966 ਤੋਂ ਡਬਲਯੂ. ਪੀ. 551

[9]ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ 1970 ਕਲਕੱਤਾ 15

[10]"ਐੱਸਓਵੀਐੱਲ"

[11]2003 ਦੀ ਡੀ. ਬੀ. (ਸੀ) ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 6340

ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ. ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 139ਏ(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਤਬਾਦਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 9 ਫਰਵਰੀ 2004 ਨੂੰ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 11 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ 2004, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, 23 ਅਗਸਤ 2006 ਨੂੰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ - ਅਰਥਾਤ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਜ਼ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਰਟੀਲਾਈਜ਼ਰਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਬਰਨ ਸਟੈਂਡਰਡ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ"। ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 14 ਦਸੰਬਰ 2005, 27 ਜੁਲਾਈ 2005 ਅਤੇ 18 ਅਗਸਤ 2005 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫ਼ਨਾਮਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਰਿੱਟਾਂ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

9. ਜਦੋਂ ਕਿ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਸੀ, 10 ਅਪ੍ਰੈਲ 2002 ਨੂੰ, ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਓਪਨ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਓਪਨ ਮਾਰਕੀਟ ਤੋਂ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੁਇਟੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਐਕਵਾਇਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ 46 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋ ਗਈ। ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਦੇ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰਜ਼ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ ਪੈਟਰਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ:

- ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. - 46 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ (ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਖਰੀਦੇ ਗਏ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸ਼ੇਅਰ ਅਤੇ ਖੁੱਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸ਼ੇਅਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ);
- ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ - 48.45 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਤੇ
- ਜਨਤਕ - 5.55 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ.

10. 13 ਮਈ 2009 ਨੂੰ, ਰਾਜੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਰਾਜ਼ਦਾਨ ਦੀ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੁਇਟੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

11. ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਕਾਲ ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਨੇ 2003 ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ

[12]ਕਾਲ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 830 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ

[13]ਡਬਲਯੂ ਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 487, 569, 586 ਅਤੇ 587 ਆਫ਼ 2003

[14]"ਸੇਬੀ"

ਅਗਸਤ 2003 ਵਿੱਚ 18.92 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੁਇਟੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਲਈ ਵਿਕਲਪ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਵੰਬਰ 2003 ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ 64.92 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਬਣ ਗਿਆ।

12. 2012 ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ 1 ਵਿੱਚ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। 31 ਅਕਤੂਬਰ 2012 ਨੂੰ, ਮਾਟਨ ਮਾਈਨਜ਼ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ 10 ਦਸੰਬਰ 2002 ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

13. 6 ਨਵੰਬਰ 2013 ਨੂੰ, ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ"- ਪੰਜਵਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ - ਨੇ 2002 ਵਿੱਚ ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੁਇਟੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੱਕੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ।

14. ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਜੂਦਾ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ, 14 ਫਰਵਰੀ 2014 ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਰਾਹਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ: (i) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ 29.54 ਦੀ ਬਚੀ ਹੋਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ। ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ 1976 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ; ਅਤੇ (ii) ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਤਾਂ ਜੋ ਉਚਿਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੱਕ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

15. 6 ਮਾਰਚ 2017 ਨੂੰ, ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਲੋਜ਼ਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

16. ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬੀ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ

17. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ ਨੇ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਾਕੀ ਬਚੀ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਹੈ। ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

---

[15]ਪਰਿਵਰਤਨਯੋਗ ਤੌਰ **'ਤੇ "29 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ**" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

[16]**ਮਾਟਨ ਮਾਈਨਜ਼ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘ"** ਡਬਲਯੂ ਪੀ (ਸੀ) 513 ਆਫ਼ 2012

[17]**ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.**

(I) ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਾਕੀ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ 1976 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;

(II) ਮੁਨਾਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 29 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ 2013 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀਟੋ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ. ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ 2013 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 134(2) ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 47 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੈ। ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ 2013 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹੇਠਾਂ ਸਾਰਣੀਬੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

ਅਨੁਭਾਗ ਨੰਬਰ	**ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ 2013 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ**
5	ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਤੋਂ ਪਬਲਿਕ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਲਟ
12	ਸ਼ਹਿਰ, ਕਸਬੇ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ
13	ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ
14	ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਬਦਲਾਅ ਲਈ
13827	ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਆਫ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਆਬਜੈਕਟ ਕਲਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ
41	ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗਲੋਬਲ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟਰੀ ਰਸੀਦ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ
54	ਸਵੀਟ ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ (ਇਸ ਸ਼ੇਅਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਛੂਟ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ)
62	ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਟਾਕ ਵਿਕਲਪ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸ਼ੇਅਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਯੋਗ ਡਿਬੈਂਚਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ

66	ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਕਮੀ
68	ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਖਰੀਦੋ
71	ਡਿਬੈਂਚਰ ਨੂੰ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ
140	139 ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਟਾਉਣਾ
149(1)	15 ਤੋਂ ਵੱਧ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ
149(10)	5 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੀ ਮੁੜ ਨਿਯੁਕਤੀ
165	ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘੱਟ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ
180	ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ
186	ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕਰਜ਼ੇ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼
196	70 ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਹੋਲ ਟਾਈਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ
197	ਅਨੁਸੂਚੀ V ਤੋਂ ਵੱਧ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ
210	ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ
212	ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂਚ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ
248	ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਸਟ੍ਰਾਈਕ-ਆਫ ਕਰਨ ਲਈ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ
271	ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ
371	ਅਨੁਸੂਚੀ I (ਆਰਟੀਕਲ ਆਫ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ) ਵਿੱਚ ਸਾਰਣੀ F ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ

(iii) ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ 1976 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਰਣਨੀਤਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਲੀਡ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਕ ਦੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ;

(IV) ਲੀਡ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਕ ਦੇ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਦੀ ਰਣਨੀਤਕ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਬਿੱਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਨਾਲ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ 1976 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4, 7 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ 1956 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 617 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤਾ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੀ;

(V) 2002 ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਕ ਭਾਈਵਾਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੀ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਲਟ ਇੱਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਬਕਾਇਆ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ ਦਾ 29 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਆਫਲੋਡ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 2002 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦੇਵੇਗਾ;

(VI) ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ 1976 ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੰਪਨੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ 2002 ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ ਦੇ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਬਣਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੀਡ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਕ ਦੇ ਰਣਨੀਤਕ ਖਣਿਜ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਚੰਗਾ. ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਣਨੀਤਕ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਸੌ ਪੰਜਵੀਂ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, 2002 ਦੁਆਰਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ

(VII) ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਦੋਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਸੰਸਦ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਦਖਲ ਨਾਲ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

18. ਉਪਰੋਕਤ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਬਚੀ ਹੋਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੰਗ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅੰਗ, ਸੀਬੀਆਈ ਦੇ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ:

(I) ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ), ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(II) ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੁਖਬਰ ਜਿਸ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਤਮ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੀਬੀਆਈ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ,

(III) ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਕਿ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਉਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਸਰੋਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ;

(IV) ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਲਾਹ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(V) ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀਆਂ ਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ।

19. ਉਪਰੋਕਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਤਾ ਸੌਲੀਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ:

(I) ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 10 ਦਸੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਮਾਟਨ ਮਾਈਨਜ਼ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਸੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ;

(II) ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਕੁਇਟੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ

"["ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ"] (2014) 2 ਐਸਸੀਸੀ 1

24 ਜੁਲਾਈ 1991 ਦਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਬਿਆਨ। 1991-92 ਵਿੱਚ, ਤੀਹ ਕੇਂਦਰੀ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉੱਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਚੋਣਵੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ, ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਯੂਨੀਅਨ ਟਰੱਸਟ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1991-92 ਵਿੱਚ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ 24.08 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ;

(III) 31 ਜੁਲਾਈ 2007 ਦੇ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਨੀਤੀ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਬਜਟ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈ ਹੈ;

(IV) ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, 24 ਜੁਲਾਈ 1991 ਦੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"(i) ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ, ਰੱਖਿਆ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਅਤੇ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਚੀਜ਼ਾਂ।

(ii) ਪਰਮਾਣੂ ਊਰਜਾ

(iii) ਕੋਲਾ ਅਤੇ ਲਿਗਨਾਈਟ

(iv) ਖਣਿਜ ਤੇਲ

(v) ਲੋਹਾ, ਮੈਂਗਨੀਜ਼, ਕ੍ਰੋਮ, ਜਿਪਸਮ, ਗੰਧਕ, ਸੋਨਾ ਅਤੇ ਹੀਰੇ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ।

(vi) ਤਾਂਬਾ, ਲੀਡ, ਜ਼ਿੰਕ, ਟੀਨ, ਮੋਲੀਬਡੇਨਮ ਅਤੇ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ
ਵੁਲਫ੍ਰਾਮ

(vii) ਪਰਮਾਣੂ ਊਰਜਾ (ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਸੁੱਕੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਆਰਡਰ, 1953 ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਖਣਿਜ।

(viii) ਰੇਲਵੇ ਆਵਾਜਾਈ।"

(V) 23 ਅਗਸਤ 1996 ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 16 ਮਾਰਚ 1999 ਨੂੰ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ 'ਰਣਨੀਤਕ' ਅਤੇ 'ਗੈਰ-ਰਣਨੀਤਕ ਖੇਤਰਾਂ' ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ। ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਣਨੀਤਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉੱਦਮ ਸਨ

"(i) ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ, ਰੱਖਿਆ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਚੀਜ਼ਾਂ;

(ii) ਪਰਮਾਣੂ ਊਰਜਾ (ਪਰਮਾਣੂ ਊਰਜਾ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਰਣਨੀਤਕ ਉਦਯੋਗਾਂ ਲਈ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ-ਆਈਸੋਟੋਪਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ);

(iii) ਰੇਲਵੇ ਆਵਾਜਾਈ।"

(VI) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 27 ਮਾਰਚ 2002 ਨੂੰ ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤੇ ਰਾਹੀਂ ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਨੂੰ ਰਣਨੀਤਕ ਵਿਕਰੀ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੇ ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਨਾਲ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ 2002 ਨੂੰ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਨਵੰਬਰ 2002 ਵਿੱਚ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ 1.47 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ। ਨਵੰਬਰ 2003 ਵਿੱਚ, ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਨੇ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 5.8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਕਾਲ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 18.92 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਨੇ ਇੱਕ ਖੁੱਲੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵਿੱਚ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਦੀ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ ਦਾ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਸੰਚਤ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ 2003 ਵਿੱਚ ਵਧ ਕੇ 64.92 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਮਾਰਚ 2002 ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ;

(VII) ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, 2002 ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ;

(VIII) ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇਸ ਕਾਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ 1991-92 ਅਤੇ 2002 ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਨੇ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਬਣਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ;

(IX) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਲਿਮਟਿਡ ਕੰਪਨੀ ਵਜੋਂ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 617 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੰਪਨੀ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ। 1956 ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ;

(X) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਲਫਨਾਮੇ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 29.54 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਓਪਨ ਮਾਰਕੀਟ, ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸੇਬੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ; ਅਤੇ

(XI) ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਕਿ ਜ਼ਿੰਕ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਕ ਸੰਪੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

20. ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ 4 ਮਾਰਚ 2020 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ (i) ਸਾਬਕਾ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ; ਅਤੇ (ii) ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਮੁੱਢਲੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਬਕਾਇਆ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਸੀਬੀਆਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਗਭਗ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ 2002 ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ।

21. ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਬਚੀ ਹੋਈ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਗਭਗ 40,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸਨੂੰ ਖੁੱਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰਿਆ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਲੀਏ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਦੇਸ਼.

22. ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਹਰੀਸ਼ ਸਾਲਵੇ, ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ:

(I) ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਜੋ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਕਾਇਆ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ 10 ਦਸੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਮੇਟਨ ਮਾਈਨਜ਼ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਿਛਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰੈਜ਼ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਘ; 2002 ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਇੱਕ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਨੂੰ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਸਮੇਤ, ਕੁਝ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਅਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਲ ਵਿਕਲਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ;

(II) 2002 ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਇੱਕ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਨੂੰ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਸਮੇਤ, ਕੁਝ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਅਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਲ ਵਿਕਲਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ;

(III) ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 70.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦਾ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ 1976 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ। ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸਟੈਂਡ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਨੂੰ. ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਕਾਇਆ ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ ਦੇ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਵਿੱਤ ਵਧਾਏਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ;

(IV) 1991-92 ਵਿੱਚ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸਦੀ 24.08 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਘਰੇਲੂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਘਟਾ ਕੇ 75.92 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਪ੍ਰੈਲ 2002 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਰ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਘਟ ਕੇ 49.92 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਹਿ ਗਈ। ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਨੇ ਇੱਕ ਓਪਨ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਓਪਨ ਮਾਰਕੀਟ ਤੋਂ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੁਇਟੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ 46 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋ ਗਈ;

(V) ਅਗਸਤ 2003 ਵਿੱਚ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ 18.92 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਕਾਲ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ 64.92 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋ ਗਈ; ਅਤੇ

(VI) ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਇੱਕ ਸੂਚੀਬੱਧ ਜਨਤਕ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦਾ ਵਪਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬੰਬਈ ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜ. ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। 2002 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਗਲਤ ਸੀ।

23. ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ, ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ 4 ਮਾਰਚ 2020 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 2002 ਵਿੱਚ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਲ ਹੈ

ਨੇ ਕਿਹਾ:

(I) ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ "ਸਰੋਤ ਜਾਣਕਾਰੀ" ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 6 ਨਵੰਬਰ 2013 ਨੂੰ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਤੀਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਭਰਾ ਸੀ ਪੀ ਬਾਬਲ ਅਸਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੀਮੋ (ਐਸ. ਆਈ. ਸੀ.) ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(II) ਸੀਬੀਆਈ ਮੈਨੁਅਲ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਰਾਏ

ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

(III) ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਕਦੇ ਵੀ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ

(IV) ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, 6 ਮਾਰਚ 2017 ਦਾ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਨੋਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ।

24. ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

(I) ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਕੋਲ ਜ਼ਿੰਕ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦਾ 80 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ;

(II) ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਜ਼ਿੰਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਉਤਪਾਦਕ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,

(III) ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ 1976, ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਬਾਂਹ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ;

(IV) ਸਰਕਾਰ ਦੀ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੁਇਟੀ ਹੋਲਡਿੰਗ 2002 ਵਿਚ 400 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਵੇਚੀ ਗਈ ਸੀ; ਅਤੇ

(V) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਚੀ ਹੋਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਲ 40,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ।

25. ਵਿਰੋਧੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸੀ) ਰੇਸ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਅਤੇ ਪੀ. ਆਈ. ਐੱਲ. ਐੱਸ.

26. ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਮਾਟਨ ਮਾਈਨਜ਼ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਪਾਈ ਗਈ ਪਿਛਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਨਾਲ ਓਵਰਲੈਪ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ 10 ਦਸੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਿਛਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨ:

"(i) ਤਕਨੀਕੀ/ਵਿੱਤੀ ਮੁਹਾਰਤ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਉੱਚ ਤਾਕਤੀ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਸਾਲ 2002 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਕ ਲਿਮਟਿਡ ਦੀ ਕੁੱਲ ਕੀਮਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ,

2002 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇਣਾ ਅਤੇ 'ਸੈਂਟਰ ਆਫ਼ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ' ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। 16.09.2003 ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ (2003) 7 ਐਸਸੀਸੀ 532 ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ;

(ii) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. I ਨੂੰ ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਿਰ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਬਚੀ 29.54% ਦੀ ਇਕੁਇਟੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੰਪਤੀਆਂ, ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੀਮਤੀ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

(iii) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਨੂੰ ਵੇਚੀ ਗਈ 18.92% ਇਕੁਇਟੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਲੈਣ ਅਤੇ 3% ਹੋਰ ਇਕੁਇਟੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਓਪਨ ਮਾਰਕੀਟ ਜਾਂ ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਤੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਕੁੱਲ 51% ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਮਿਤੀ 16.09.2003 ਨੂੰ: ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਜੋਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਉੱਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਬਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ;

(iv) ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਲਵਰ/ਜ਼ਿੰਕ ਰਿਫਾਇਨਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੀਡ/ਜ਼ਿੰਕ ਪਲਾਂਟਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਸਤਾਰ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ ਤਾਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਮਾਲੀਆ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;

(v) ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਖਣਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਲਾਂਟਾਂ ਲਈ ਲੋੜ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਹਨਾਂ ਨਾਜ਼ੁਕ ਬੇਸ ਧਾਤੂਆਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਬੇਸ ਧਾਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਲੋੜਾਂ ਵੀ;

(vi) 2002 ਵਿੱਚ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਲਈ ਵਰਕਮੈਨ ਕੇਡਰ ਵਿੱਚ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ST/SC, ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਤਰਜੀਹ ਦਿਓ ਅਤੇ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰੋ। ਕੰਟਰੈਕਟ ਲੇਬਰ ਐਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਹੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਤੋਂ ਕੰਪਨੀ;

(vii) ਐੱਸ. ਓ. ਵੀ. ਐੱਲ. ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲੀਡ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਕ ਆਦਿ ਦੇ ਨਿਰਯਾਤ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਿਤ ਜਾਂ ਤਿਆਰ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰੋ; ਅਤੇ

(viii) ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰੋ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ।"

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਨਫੈਡ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਐਸ.ਐਸ.ਓ.ਸੀ. ਸੈਂਟਰਲ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਈ.ਐਨ.ਟੀ. 925
ਬਨਾਮ ਯੂ. ਓ. ਆਈ [ਡਾ. ਧਨੰਜਯਾ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

27. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 10 ਦਸੰਬਰ 2002 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

> "[...] ਅਸੀਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"
>
> 28. ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ: "(i) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਚੀ ਹੋਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ ਵਿੱਚ 29.5% ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰੋ। 4 ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਫੁਟਕਲ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ) ਐਕਟ, 1976 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ,
>
> (ii) ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਉਚਿਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ; ਅਤੇ
>
> (iii) ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਜੋ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵਾਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ।"

29. ਪਹਿਲੀ ਰਾਹਤ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ- ਕਿ ਬਕਾਇਆ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ 1976 ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਮਾਟਨ ਮਾਈਨਜ਼ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 2002 ਅਤੇ 2014 ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

30. ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਰੈਜ਼ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਹਨ।

"11. ਨਿਆਂਇਕਤਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਧਿਰਾਂ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ' ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। , ਉਸੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਮੁੱਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

[...]

ਵਿਆਖਿਆ IV. ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਜਾਂ ਹਮਲੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ V. ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਹਤ, ਜੋ ਕਿ ਡਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

[...]"

ਇੱਕੋ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਇੱਕੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

31. ਨਿਆਂਇਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਉਸਾਰੂ ਨਿਆਂਇਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਜੋ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਨਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਗੰਭੀਰ ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ, ਪੇਂਡੂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੇਂਦਰ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

> "16. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅੰਤਰ-ਪਾਰਟੀ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਨਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇੱਕ ਖ਼ਤਰੇ ਰਹਿਤ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇੱਕ ਬਚਾਅ ਜਦੋਂ ਗੰਭੀਰ ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਸੀ, ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ 12-3-1985 ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ 1980 ਦੇ ਜੰਗਲਾਤ (ਸੰਰੱਖਣ) ਐਕਟ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡਣ ਨਾਲ ਬੇਲੋੜੀ ਗੁਣਾਤਮਕਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।"
>
> (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

32. ਦਰਿਆਓ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ

---

* ਕੰਤਾਰੂ ਰਾਜੀਵਾਰੂ (ਸਬਰੀਮਾਲਾ ਮੰਦਿਰ ਸਮੀਖਿਆ- 5ਜੇ) ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਯੰਗ ਲਾਇਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, (2020) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 (ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ) ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਨਵਾਬ ਹੁਸੈਨ, (1977) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 806 (ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ, ਐੱਮ. ਜੱਜ ਬੈਂਚ)

"ਫਾਰਵਰਡ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਤ ਮੰਡਲ (ਰਜਿ.), (1986) 1 ਐਸਸੀਸੀ 100 (ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ)

[22]1989 ਪੂਰਕ. (1) ਐਸਸੀਸੀ 504

[23](1962) 1 ਐੱਸਸੀਆਰ 574

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਨਫੈਡ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਐਸ.ਐਸ.ਓ.ਸੀ. ਸੈਂਟਰਲ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਈ.ਐਨ.ਟੀ. 927
ਬਨਾਮ ਯੂ. ਓ. ਆਈ [ਡਾ. ਧਨੰਜਯਾ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

ਨਿਆਂਇਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਗਠਨ. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਖੇਪ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਬੋਲਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਤੋਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਪੀ.ਬੀ. ਗਜੇਂਦਰਗੜਕਰ (ਉਦੋਂ ਸਿੱਖਿਅਕ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸਨ) ਨੇ ਕਿਹਾ:

> "26... ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਪੀਕਿੰਗ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਲਿਮਾਇਨ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਖਾਰਿਜ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਤਰਫ਼ੋਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਕ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੰਖੇਪ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪੱਟੀ ਬਣਦੀ ਹੈ..."

33. ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਰਜ਼ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ" ਵਿੱਚ, ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨਿਆਂਇਕ ਜਨਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੱਚਾ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਬੀਐਨ ਸ਼੍ਰੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ:

> "35. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਜਨਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਨਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਹੀ ਹੈ, ਪਿਛਲੀ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਰੈਮ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੁੜੇ ਮੁੱਦੇ ਜਾਂ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਮਸ਼ੇਕਰ ਰੈੱਡੀ [(1999) 1 ਕੇ. ਐੱਲ. ਡੀ 500 (2000) 1 ਕਾਂਤ ਐਲਜੇ 224 (ਡੀ ਬੀ)] ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਸੋਮਸ਼ੇਕਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਰੈੱਡੀ ਕੋਲ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਕਨੀਕੀ ਮੁਹਾਰਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਸਤ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਸੋਮਸ਼ੇਕਰ ਰੈਡੀ [(1999) 1 ਕੇ. ਐੱਲ. ਡੀ 500: (2000) 1 ਕਾਂਟ। ਐਲ. ਜੇ. 224 (ਡੀ ਬੀ)], ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਜੋਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ।
>
> [...]

---

[24](2006) 4 SCC 683

47. ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ (ਅਤੇ ਜੁੜੇ ਮੁੱਦੇ) ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੋਮਸ਼ੇਕਰ ਰੈਡੀ [(1999) 1 ਕੇਐਲਡੀ 500: (2000) 1 ਕਾਂਟ ਐਲਜੇ 224 (ਡੀਬੀ)] ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਨਕਾਰ. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸੋਮਸ਼ੇਕਰ ਰੈਡੀ [(1999) 1 ਕਾਂਤ ਐਲ. ਜੇ 500: (2000) 1 ਕਾਂਤ ਐਲ. ਜੇ 224 (ਡੀ ਬੀ)] ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ, FWA ਦੇ ਅਧੀਨ 20,193 ਏਕੜ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਉਪਾਅ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੇ ਸਫਲ ਬਚਾਅ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ "ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਧੀ" ਦੁਆਰਾ ਗਣਨਾ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ "ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਜ਼ਮੀਨ" ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ (ਏਕੜੇ ਸਮੇਤ), ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਅਤੇ ਸੜਕ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਵੀ ਭਰਪੂਰ ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ III ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੋਮਸ਼ੇਕਰ ਰੈੱਡੀ [(1999) 1 ਕਾਂਤ ਐਲ. ਜੇ 500: (2000) 1 ਕਾਂਤ ਐਲ. ਜੇ 224 (ਡੀ ਬੀ)] ਵਿੱਚ ਐਫਡਬਲਯੂਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ "ਸਿੱਧਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ" ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਖੋਜਾਂ ਅੰਤਮਤਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

[...]

50. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ, ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ, ਸੋਮਸ਼ੇਖਰ ਰੈੱਡੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਸੋਮਸ਼ੇਖਰ ਰੈੱਡੀ [(1999) 1 ਕਾਂਤ ਐਲ. ਜੇ 500: (2000) 1 ਕਾਂਤ ਐਲ. ਜੇ 224 (ਡੀ ਬੀ)] ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੋਮਸ਼ੇਕਰ ਰੈੱਡੀ [(1999) 1 ਕੇਐਲਡੀ 500: (2000) 1 ਕਾਂਤ ਐਲਜੇ 224 (ਡੀਬੀ)] ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

34. ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਗੁਆਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਖਾਰਿਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਠੋਸ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਰੰਤ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸੁਚੇਤ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਮਾੜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਰੁਝਾਨ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਜਨਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ" ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਹਕੀਕਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਾ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਜਾਂ ਉਸਾਰੂ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੇ। ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

35. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮੈਟੇਨ ਮਾਈਨਜ਼ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਠੋਸ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੈਜ਼ਿਊਡੀਕੇਟਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਡੀ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ

36. ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ ਪੈਟਰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਰਣੀਬੱਧ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੌਲੀਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਤਾਰੀਖ਼	ਗੇਲ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ (%)	ਰਣਨੀਤਕ ਭਾਈਵਾਲ (%) [ਸਟਰਲਾਈਟ ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਵੈਂਚਰਸ ਲਿਮਿਟੇਡ। ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ (%)]	ਜਨਤਕ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ	ਕੁੱਲ
27.03.2002 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ	75.92	-	24.08	100
ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ	49.92 [26% ਐੱਸਓਵੀਐੱਲ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ]	[26% ਗੇਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ]	24.08	100
ਐੱਸਓਵੀਐੱਲ ਨੇ ਐੱਸ. ਬੀ. ਆਈ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਤਾ ਤੋਂ 20% ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ	49.92	46[ਜਨਤਕ ਟੈਂਡਰ 20% ਵਿੱਚ	4.08 [ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਟੈਂਡਰ 20%]	100
ਨਵੰਬਰ, 2002	48.45 [1.47% ਗੇਲ ਦੁਆਰਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ]	46	5.55 [1.47% ਗੇਲ ਦੁਆਰਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ]	100
ਐੱਸਓਵੀਐੱਲ ਨੇ ਇੱਕ ਕਾਲ ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਐੱਸਐੱਚਏ ਹੈ ਅਤੇ 18.92% ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸ਼ੇਅਰ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ	29.53 [ਕਾਲ ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਗੇਲ ਨੇ SP ਨੂੰ 18.92% ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ]	64.92 [ਕਾਲ ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਗੇਲ 18.92% ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ]	5.55	100
ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਜ਼ਾਈਨ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ ਦੇ 2(45)				

37. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, 27 ਮਾਰਚ 2002 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਦੀ 75.92 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸੀ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਬਾਕੀ 24.08 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ। ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 27 ਮਾਰਚ 2002 ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਕ ਭਾਈਵਾਲ ਵਜੋਂ ਐੱਸ ਓ ਵੀ ਐੱਲ ਨੂੰ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸ਼ੇਅਰ ਹੋਲਡਿੰਗ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਘਟ ਕੇ 49.92 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਐੱਸ ਓ ਵੀ ਐੱਲ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ 26 ਫੀਸਦੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐੱਸ ਓ ਵੀ ਐੱਲ ਨੇ ਸੇਬੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਖੁੱਲੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਨਤਾ ਤੋਂ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਇਕੁਇਟੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ 46 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋ ਗਈ। ਨਵੰਬਰ 2002 ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ 1.47 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਘਟ ਕੇ 48.45 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਹਿ ਗਈ। ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਐੱਸ ਓ ਵੀ ਐੱਲ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਕਾਲ ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਐੱਸ ਓ ਵੀ ਐੱਲ ਨੇ ਨਵੰਬਰ 2003 ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਕੁਇਟੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦਾ ਹੋਰ 18.92 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ। ਘਟਾ ਕੇ 29.53 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਐੱਸ ਓ ਵੀ ਐੱਲ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਵਧ ਕੇ 64.92 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋ ਗਈ।

38. ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਹੋਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਬਚੀ ਹੋਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵੇਚਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਹੈ। ਇਕੁਇਟੀ ਨਾ ਤਾਂ 1991-92 ਵਿੱਚ ਹੋਈ 24.08 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ, ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ 1991-92 ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਦੇਰੀ ਅਤੇ 2002 ਦੀ ਸ਼ੇਅਰ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤਾ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ 1991-92 ਅਤੇ 2002 ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਨਫੈਡ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਐਸ.ਐਸ.ਓ.ਸੀ. ਸੈਂਟਰਲ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਈ.ਐਨ.ਟੀ. 931
ਬਨਾਮ ਯੂ. ਓ. ਆਈ [ਡਾ. ਧਨੰਜਯਾ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

39. ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ 1976 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬਿੱਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਨਾਲ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ, ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਵਿੱਚ ਸਪੈਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

> "ਮੇਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਜ਼ਵਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਕ-ਲੀਡ ਜਮ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਟੁੰਡੂ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਲੀਡ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਜ਼ਵਾਰ ਖਾਣਾਂ ਤੋਂ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਲਾਈਟਿਕ ਗ੍ਰੇਡ ਜ਼ਾਈਨ ਅਤੇ ਉਪ-ਉਤਪਾਦਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਦੈਪੁਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਮੇਲਟਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਇਸਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਪਣੀਆਂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇ ਸਪਲਾਇਰ.
>
> 2. ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿੰਕ ਅਤੇ ਲੀਡ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਰਣਨੀਤਕ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਿੰਕ ਲੀਡ ਦੇ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ, 1965 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, 22 ਅਕਤੂਬਰ, 1965 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਧਾਤੂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਐਕਟ, ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (ਐਕਵੀਜ਼ੀਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ) ਐਕਟ, 1966 (1966 ਦਾ 36) ਦੁਆਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਕ ਲਿਮਟਿਡ, ਉਦੈਪੁਰ, ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ 10 ਜਨਵਰੀ, 1966 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।"

40. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿੰਕ ਅਤੇ ਲੀਡ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਰਣਨੀਤਕ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ; ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਰੁਕ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਸਪਲਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਅਰਥਚਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਕ ਅਤੇ ਲੀਡ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਪੂਰਵ-ਰਾਸ਼ਟਰੀਕ੍ਰਿਤ ਇਕਾਈ, ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ 1976 ਦਾ ਲੰਮਾ ਸਿਰਲੇਖ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ, ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਜ਼ਵਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਜ਼ਿੰਕ ਅਤੇ ਸੀਸੇ ਦੇ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਅਤੇ "ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਮ ਭਲੇ ਦੀ ਉਪ-ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ"। ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ 1976 ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1)[25] ਵਿੱਚ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 6(1)[26] ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਧਾਤੂ ਦੇ ਉਪਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ

[25]"4. ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸੰਭਾਲਣਾ। (1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (ਐਕਿਊਜ਼ੀਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ) ਐਕਟ, 1966 (1966 ਦਾ 36), ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਰੱਦ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। , ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਸੰਪਤੀਆਂ, ਸੰਪਤੀਆਂ, ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਤੂ ਨਿਗਮ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੈ। ਉਸ ਐਕਟ ਦਾ 4 ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਸੰਪਤੀਆਂ, ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, 22 ਅਕਤੂਬਰ, 1965 ਦੇ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂ ਖਰਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। , ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੈਟਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਅਤੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਧਾਤੂ ਨਿਗਮ ਦੇ ਉਪਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਅਤੇ ਨਿਯਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

[26]"6. 1956 ਦੇ ਐਕਟ 1 ਦੀ ਵਰਤੋਂ।- (1) ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ, 1956, ਜਾਂ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਜਾਂ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਿਹਿਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ,

(ਏ) ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਧਾਰਕਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ: (ਬੀ) ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਤਾ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ;

(ਸੀ) ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਿਕਵੀਡੇਟਰ ਜਾਂ ਰਿਸੀਵਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।"

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਨਫੈਡ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਐਸ.ਐਸ.ਓ.ਸੀ. ਸੈਂਟਰਲ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਈ.ਐਨ.ਟੀ. 933
ਬਨਾਮ ਯੂ. ਓ. ਆਈ [ਡਾ. ਧਨੰਜਯਾ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, (i) ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨਾਮਜ਼ਦ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; (ii) ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਮਤਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ; ਅਤੇ (iii) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਧਾਤੂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ:

> "7. ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੀ ਵੈਸਟਿੰਗ,
>
> (1) ਨਿਯਤ ਦਿਨ 'ਤੇ, ਧਾਤੂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ, ਅਤੇ ਧਾਤੂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿੱਤ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਹੋਵੇਗਾ।
>
> (2) ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਧਾਤੂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਬਲ ਦੁਆਰਾ, ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟਰੱਸਟ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ, ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ, ਚਾਰਜ, ਲਾਇਨਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੁਰਕੀ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ।
>
> ਵਿਆਖਿਆ। ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਚਾਰਜ, ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਆਜ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਹੋਵੇਗਾ। ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੋਰਗੇਜ ਪੈਸੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ, ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ, ਚਾਰਜ, ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਆਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੈ।
>
> (3) ਇਸ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸਾਰੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਜੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜੋ ਨਿਯਤ ਦਿਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਤੂ ਨਿਗਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਮਾਨਤ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗੀ

ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਧਾਤੂ ਨਿਗਮ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਸੀ। (4) ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਧਾਤੂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਬਿਤ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ (ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ) ਐਕਟ, 1966 (1966 ਦਾ 36), ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਰੀ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 9, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸਦਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜਾਂ ਗਾਰੰਟਰ।"

41. ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਨੂੰ ਨਿਯਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ:

"9. <u>ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਧਾਤੂ ਨਿਗਮ ਦੇ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਨੂੰ ਨਿਯਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।</u>

(1) ਧਾਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਝ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਧਾਤੂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਹੋਣਗੇ , ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ (ਨਿਯੁਕਤ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਾ ਹੋਣ) 'ਤੇ ਨਿਯਤ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਦਿਸ਼ਾ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਵੇਸਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਹਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਵਾਸ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹਨਾਂ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਟੇਦਾਰ ਬਣੋ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਸੀ

ਪਟੇਦਾਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਮਿਆਦ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਲਈ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਵਾਸ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

(3) ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਉਸ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਨਿਯਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਨਿਯਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਜੋਂ।

(4) ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਸਰਕਾਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਕੰਪਨੀ।"

42. ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ 1976 ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ, ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਤ ਦਿਨ 'ਤੇ, ਧਾਤੂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ 1956 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 617 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਧਾਤੂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ, ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਿਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ, ਧਾਰਾ 9(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੋਵੇਗਾ।

43. ਸੈਕਸ਼ਨ 4, 7 ਅਤੇ 9 ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੋ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ 1956 ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ 2013 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

44. ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ 1976 ਵਿੱਚ ਧਾਤੂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 9(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ 1991-2 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 2002 ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਐੱਸ ਓ ਵੀ ਐੱਲ ਵਿੱਚ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ। ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 617 ਦਾ ਅਰਥ। ਸੈਕਸ਼ਨ 617 ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ:

> "617. "ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕੰਪਨੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ ਦਾ 51% ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"
>
> 27 ਮਾਰਚ 2002 ਨੂੰ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ 51 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ, 49.92 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਡਿੱਗ ਗਈ।

45. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ 1976 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ 29 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਬਚੀ ਹੋਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਰਿਪੱਕ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲੀਡ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਕ ਦੇ ਰਣਨੀਤਕ ਖਣਿਜ ਭੰਡਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 16 ਮਾਰਚ 1999 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜ਼ਿੰਕ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਕ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 1991-92 ਜਾਂ 2002 ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ 1956 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 617 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਜੋਂ ਸਥਿਤੀ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਬਚੀ ਹੋਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਸੰਗਤ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਸੰਗਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਕੁਇਟੀ ਪੂੰਜੀ. ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਧਾਰਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ੇਅਰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

46. ਜਿਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲੱਗੇਗੀ। ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ 16 ਸਤੰਬਰ 2003 ਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ" ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਈਐਸਐਸਓ (ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ) ਐਕਟ 1974 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ; ਬਰਮਾ ਸ਼ੈੱਲ (ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ) ਵਿੱਚ ਇੰਡੀਆ) ਐਕਟ 1976; ਅਤੇ ਕੈਲਟੇਕਸ [ਕੈਲਟੈਕਸ ਆਇਲ ਰਿਫਾਇਨਿੰਗ (ਇੰਡੀਆ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗਜ਼ ਇਨ ਇੰਡੀਆ ਆਫ ਕੈਲਟੇਕਸ (ਇੰਡੀਆ) ਲਿਮਿਟੇਡ] ਐਕਟ 1977। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਨੇ ਬਾਲਕੋ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ (ਰਜਿ.) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗਾਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਸਟਿਸ ਰਾਜੇਂਦਰ ਬਾਬੂ ਨੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ:

> "12. ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
>
> *"ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਅਤੇ ਵੇਚੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ*

---

[27] "ਐਚ.ਪੀ.ਸੀ.ਐਲ.

[28] "ਬੀਪੀਸੀਐਲ"

[29] (2002) 2 ਐਸਸੀਸੀ333

ਉਕਤ ਕੰਪਨੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਂਝੇ ਭਲੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵੰਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਇਸਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਸਹਾਇਤਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 617 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ **ਹੈ। ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। , ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ ਲਈ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੋਵੇਗਾ।** ਇਸਲਈ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ (ਐਕਵੀਜਿਸ਼ਨ ਐਂਡ ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗਜ਼) ਐਕਟ ਜਾਂ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਜ਼ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1973 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਖਾਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਿ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਰੰਗ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ. ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨਿਯਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, **ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡਿਆ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਆਮ ਭਲਾਈ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ (ਐਕਵਾਇਰ ਅਤੇ ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗਜ਼) ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਜਾਂ ਕੋਲ ਮਾਈਨ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1973 ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 617 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਪਨੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਭੁਲੇਖਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ**

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਨਫੈਡ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਐਸ.ਐਸ.ਓ.ਸੀ. ਸੈਂਟਰਲ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਈ.ਐਨ.ਟੀ. 939 ਬਨਾਮ ਯੂ. ਓ. ਆਈ [ਡਾ. ਧਨੰਜਯਾ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

ਐਕਟ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 224 ਤੋਂ 233 ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡਿਟ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 224(1-ਬੀ) ਅਤੇ (1-ਸੀ) ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਕਰੇਗਾ।). ਆਡੀਟਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪਣਗੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਆਡਿਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਵੀ ਪੂਰਕ ਆਡਿਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਟੈਸਟ ਆਡਿਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਐਂਡ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲਜ਼ (ਡਿਊਟੀਜ਼, ਪਾਵਰਜ਼ ਐਂਡ ਕੰਡੀਸ਼ਨਜ਼ ਆਫ਼ ਸਰਵਿਸ) ਐਕਟ, 1971 ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਆਡਿਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 619-ਏ(1)(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਬਾਰੇ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। **ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕੰਪਨੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਬਣਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੰਟਰੋਲ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।**

13. ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀਸ਼ ਸਾਲਵੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 617 ਦੀ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਸੋਧ ਜੋ ਕਿ ਐਕਵਾਇਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉੱਦਮਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ, **ਇਸ ਲਈ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। . ਇਹਨਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ, ਭਾਵੇਂ ਬੇਰੋਕ-ਟੋਕ, ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ੇਅਰ ਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਮ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ**। ਇਸ ਮਾਮਲੇ, ਸਰਕਾਰ. ਸਰਕਾਰ, ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦਲੀਲ ਉਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਦਾ ਹੈ।

14. ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਉਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਕਾਰਕ ਹੈ **ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਕੀ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਆਪਣੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਮ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।**

ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਐਚਪੀਸੀਐਲ ਅਤੇ ਬੀਪੀਸੀਐਲ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੀ ਵੰਡ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ:

"20. ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਜਾਂ ਸੋਧ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਐਚਪੀਸੀਐਲ ਅਤੇ ਬੀਪੀਸੀਐਲ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਨਹੀਂ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਕੀਤਾ:

19. ਬਾਲਕੋ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਾਰੂਤੀ ਉਦਯੋਗ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੇਵਲ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਕੇਸ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ.

47. **ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ** (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਕਿ ਐਚਪੀਸੀਐਲ ਅਤੇ ਬੀਪੀਸੀਐਲ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਦਾ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਬਣਨਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਮਾਰਚ 2002 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੰਗੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਰਾਹਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਬਚੀ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ 1956 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 617 ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ 2013 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(45) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਬਣੋ। ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ 2013 ਵਿੱਚ, ਸਮੀਕਰਨ *ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ' ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 45) ਸਮਾਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ:

"2....(45) "ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਇਗੀਸ਼ੁਦਾ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ ਦਾ 51% ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਵੇ।

> ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕੰਪਨੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀ ਹੈ;"

48. ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਦੀ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਹੈ। ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਦੀ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਬਚੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੈ। 2002 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਕਾਲ ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐੱਸ ਓ ਵੀ ਐੱਲ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵਧ ਕੇ 64.92 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋ ਗਈ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਐੱਸ ਓ ਵੀ ਐੱਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜੇ ਕਾਲ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤਾ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਬਚੀ ਹੋਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਖੁੱਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਧਾਰਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ, ਇੱਕ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਵਜੋਂ, ਆਪਣੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। **ਲਾਈਫ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਐਸਕਾਰਟਸ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ**, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ (ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ) ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਲਿਮਟਿਡ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਿਆਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਜਸਟਿਸ ਓ ਚਿਨੱਪਾ ਰੈੱਡੀ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ:

> "102. [...] ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰੇਗੀ। ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਡੋਮੇਨ ਅਤੇ ਨਿਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨਾਲ ਖਿੱਚਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਾਧਨਾ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਧਨ

(1986) 1 ਐਸਸੀਸੀ 264

ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਉੱਦਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਦੀ ਆਮ ਭੂਮਿਕਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਦੇ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸ਼ੇਅਰ ਧਾਰਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇੱਕ ਮਤੇ ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਾਈਫ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਬਚੀ ਹੋਈ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ, ਆਪਣੀ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਵਜੋਂ, ਆਪਣੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਲਈ, ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। 1976. ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ, **ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਪੱਟੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।**

ਈ ਸੀਬੀਆਈ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਸੀ

49. 1997-2003 ਦੌਰਾਨ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 'ਗੁਪਤ ਸਰੋਤ ਜਾਣਕਾਰੀ' ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ 6 ਨਵੰਬਰ 2013 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 3 ਨਵੰਬਰ 2014 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ. ਸੀਬੀਆਈ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 19 ਜਨਵਰੀ 2016 ਨੂੰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੀਲਬੰਦ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। 14 ਜੁਲਾਈ 2020 ਦੇ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ, ਬ੍ਰਾਂਚ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਾਖਾ", ਜੋਧਪੁਰ ਨੇ ਸੀਬੀਆਈ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, 6 ਮਾਰਚ 2017 ਦੇ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਸੰਬੰਧਿਤ ਨੋਟ ਨੂੰ ਨੱਥੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਾਈਮ ਮੈਨੂਅਲ, 2005।

50. ਉਪਰੋਕਤ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ, ਇਹ ਸਵੈ-ਸ਼ਾਮਲ ਨੋਟ ਜੋ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਾਧੂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼

---

[31]**ਏਬੀਐਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਕਸਪੋਰਟ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਗਾਰੰਟੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ,** (2004)

3 ਐਸਸੀਸੀ 553 (ਦੋ-ਜੱਜੀ ਬੈਂਚ); **ਸੈਂਟਰਲ ਇਨਲੈਂਡ ਵਾਟਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰੋਜੋ ਨਾਥ ਗਾਂਗੁਲੀ,** (1986) 3 ਐਸਸੀਸੀ 156 (ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ)

[32] "**ਏ.ਸੀ.ਬੀ**.

[33]"**ਸੀਬੀਆਈ ਕ੍ਰਾਈਮ ਮੈਨੂਅਲ**"

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਮੁਢਲੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਪੈਸ਼ਲ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ, ਸੀਬੀਆਈ ਹੈੱਡ ਆਫਿਸ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨੇ 31 ਜੁਲਾਈ 2014 ਨੂੰ, ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰ 16 ਅਕਤੂਬਰ 2014 ਅਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ 21 ਮਾਰਚ 2016 ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਹਨ।

51. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ 22 ਅਗਸਤ 2014 ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13(2) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 120ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ, ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ।) ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ 1988 ਦੀ 13(1)(d)। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ 2014 ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਏ.ਸੀ.ਬੀ., ਜੋਧਪੁਰ), ਸੀਨੀਅਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ, ਜੋਧਪੁਰ ਨੇ 21 ਅਪ੍ਰੈਲ 2014 ਨੂੰ, ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਜੋਧਪੁਰ, 25 ਅਪ੍ਰੈਲ 2014 ਨੂੰ, ਜ਼ੋਨ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਡੀ.ਐਲ.ਆਈ., 13 ਅਗਸਤ 2014 ਨੂੰ, ਉਪ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਏ.ਸੀ.ਬੀ., ਜੋਧਪੁਰ, 26 ਮਈ 2014 ਨੂੰ, ਡਿਪਟੀ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਜੈਪੁਰ, 12 ਫਰਵਰੀ 2015 ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਂਚ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਜੋਧਪੁਰ 13 ਫਰਵਰੀ 2015 ਨੂੰ।

52. ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਿਚਕਾਰ ਮੱਤਭੇਦ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ ਕ੍ਰਾਈਮ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਪੈਰਾ 23.21 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਮਲਾ 17 ਅਕਤੂਬਰ 2014 ਨੂੰ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਢਲੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਰੈਫਰਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

53. ਸੀਬੀਆਈ ਕ੍ਰਾਈਮ ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਚੈਪਟਰ 9 ਮੁਢਲੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ 9.1 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਇੱਕ *ਪੀ[ਰਿਲੀਮਿਨਰੀ] ਈ[ਪੁੱਛਗਿੱਛ] ਨੂੰ ਆਰ[ਈਗੂਲਰ] ਸੀ[ਏਸ] ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇੱਕ ਸੰਜੇਯਨਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਹੋਇਆ ਹੈ"*। **ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ (ਸੁਪਰਾ)** ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਇੱਕ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਪੁਲਿਸ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤਸਦੀਕ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਗਿਣਨਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ :

"ਪੈਰਾ: 119

"120. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ:

[...]

(120.3) ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਕਾਗਨੀਜ਼ੇਬਲ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪਹਿਲੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(120.4) **ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਪਰਾਧ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜੇਕਰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।** ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਿਣਨਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(120.5) **ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਨਾਹਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ..."**

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

54. **ਸੈਂਟਰਲ ਬਿਊਰੋ ਆਫ਼ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ (ਸੀਬੀਆਈ) ਬਨਾਮ ਥੋਮਮੰਦਰੂ ਹੰਨਾਹ ਵਿਜੇਲਕਸ਼ਮੀ @ ਟੀ.ਐਚ. ਵਿਜੇਲਕਸ਼ਮੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ,** ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ) ਨੇ ਉਸ ਪੜਾਅ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

"24. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਐਫਆਈਆਰ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਨਗੀਪੇਟ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਅਨੁਪਾਤਕ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, **ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਅਣਗਿਣਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਢਲੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ।**

[25]2021 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.923

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਨਫੈਡ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਐਸ.ਐਸ.ਓ.ਸੀ. ਸੈਂਟਰਲ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਈ.ਐਨ.ਟੀ. 945

ਬਨਾਮ ਯੂ. ਓ. ਆਈ [ਡਾ. ਧਨੰਜਯਾ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

[...]

35. ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਭਰਦੇ ਹਨ: (i) ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤਸਦੀਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਣਕਾਰੀ (ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ "ਸਰੋਤ ਜਾਣਕਾਰੀ" ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ) ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ; ਅਤੇ (ii) ਜਦੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਗੁਪਤ ਤਸਦੀਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

[...]

37. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਅਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੀਬੀਆਈ ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਪੈਰਾ 9.1 ਨੋਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਤਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਜਾਣਕਾਰੀ (ਭਾਵੇਂ ਤਸਦੀਕ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ) ਕਿਸੇ ਕਾਗਨੀਜ਼ੇਬਲ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, **ਇਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਗਨੀਜ਼ੇਬਲ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।** ਮਾਨਗੀਪੇਟ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸੀਬੀਆਈ ਮੈਨੂਅਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਵੀ ਤੋੜ ਦੇਵੇਗਾ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

55. **ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ**, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ, ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

---

[36](2014) 2 ਐਸਸੀਸੀ 532

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹੱਤਵ ਦੇ, ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਪਛਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਫਰਜ਼ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਜਸਟਿਸ ਆਰ ਐਮ ਲੋਢਾ ਨੇ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ:

> "29...ਇੱਕ ਵਾਰ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ.ਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੀਬੀਆਈ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ, ਸੀਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੋਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਬੀਆਈ (ਅਪਰਾਧ) ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਪੈਰਾ 9.1 ਵਿੱਚ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ , ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਨੂਅਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ (ਪੀ. ਈ.) ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸੌਂਪਦੇ ਹਨ, ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੀਈ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਸਰੋਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ (ਆਰਸੀ) ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। **ਇੱਕ ਪੀ. ਈ. ਨੂੰ ਆਰਸੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਤਸਦੀਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੀ. ਈ. ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [...]**
>
> 38. ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ/ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਢੰਗ ਜਾਂ ਢੰਗ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਜਾਂ ਚੈਨਲਿੰਗ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਹੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮੁੱਚਾ ਵਿਚਾਰ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ/ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਹੈ; ਕਿ ਹਰੇਕ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ/ਜਾਂਚ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ

ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ/ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੀਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ/ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ, ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

[...]

50. ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਵਾਨਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂਚ/ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਸਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ/ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਹੀਣ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 6-ਏ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਉਸ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32, 136 ਅਤੇ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਗਤ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

56. ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਬੋਧਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। **ਸ਼ਸ਼ੀਕਾਂਤ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ**" ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਬੇਮਿਸਾਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ:

"3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੌਕਸੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਮਨਾਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ 1 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਸਰੋਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ

---

7 (2007) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 630

ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਿਆ ਗਿਆ। ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਏ ਵੀ ਲਈ ਗਈ ਸੀ।

[...]

17. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਜੋ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਗੁਮਨਾਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

[...]

30. **ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦਾਤਾ [ਸੀਬੀਆਈ] ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ। ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਸਿਰਫ਼ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਵਾਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।"**

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

57. ਉਪਰੋਕਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ 2002 ਵਿੱਚ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਫੇਸੀ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸੀਬੀਆਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੇਰਵੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਢਲੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਨੋਟ ਦੁਆਰਾ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਨਫੈਡ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਐਸ.ਐਸ.ਓ.ਸੀ. ਸੈਂਟਰਲ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਈ.ਐਨ.ਟੀ. 949
ਬਨਾਮ ਯੂ. ਓ. ਆਈ [ਡਾ. ਧਨੰਜਯਾ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

ਏ. *25 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਬਜਾਏ 26 ਫੀਸਦੀ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ:*

(I) ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਦਸੰਬਰ 1997 ਦੀ ਆਪਣੀ ਛੇਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਨੂੰ ਇੱਕ "ਗੈਰ-ਕੋਰ ਪੀਐੱਸਯੂ " ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ 25 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 75.92 ਫੀਸਦੀ ਸੀ;

(II) ਵਿਨਿਵੇਸ਼ 'ਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਕਮੇਟੀ ਅੰਤਮ ਅਥਾਰਟੀ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੇ ਕੋਰ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਸੀ। ਸਕੱਤਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਤਰ-ਮੰਤਰੀ ਸਮੂਹ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸੀ। 6 ਜੁਲਾਈ 1999 ਨੂੰ, ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੈਬਨਿਟ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 25 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਨਿਵੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੇ ਕੋਰ ਗਰੁੱਪ ਨੇ, 17 ਫਰਵਰੀ 2000 ਨੂੰ, ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰਕ ਦੇ, 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 16 ਜੂਨ 2000 ਨੂੰ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੇ ਕੋਰ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ, ਬਾਡੀ ਨੂੰ ਰਣਨੀਤਕ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਕੈਬਨਿਟ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਖਾਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਕੈਬਨਿਟ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੇ ਕੋਰ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਾਲੇ ਰਣਨੀਤਕ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਨੂੰ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ 25 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵੇਰਵਿਆਂ ਜਾਂ ਤਰਕ ਦੇ 27 ਅਗਸਤ 2000 ਦੇ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਨੋਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ 49.92 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ;

ਬੀ. *<u>ਬੋਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ:</u>*

(III) 4 ਦਸੰਬਰ 2000 ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ, *ਵਿਆਜ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ" ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ, ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੁਇਟੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਏ.

ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਰੋਡ-ਮੈਪ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਸ਼ੇਅਰ ਵੀ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਰਣਨੀਤਕ ਭਾਈਵਾਲ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ;

(IV) 2001 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਬੋਲੀ ਦੌਰਾਨ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਮਤ ਰੁਪਏ ਰੱਖੀ ਸੀ। 35.90 ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ. 9 ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਨੂੰ ਯੋਗ ਬੋਲੀਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐੱਸ ਓ ਵੀ ਐੱਲ ਦੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਬੋਲੀ 8 ਨਵੰਬਰ 2001 ਨੂੰ 29.22 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 35.90 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਦੀ ਰਾਖਵੀਂ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ। ਅਸਫ਼ਲ ਬੋਲੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਟੈਂਡਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਗਲੋਬਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ- 10 ਨਵੰਬਰ 2001 ਨੂੰ, ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਬੋਲੀ ਮਾਰਚ 2002 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਸੀ;

(V) ਮਾਰਚ 2002 ਵਿੱਚ, ਬੋਲੀ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਮਤ 35.90 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 32.15 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤਰਕ ਦਾ ਸਵੈ-ਸੰਬੰਧਿਤ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ੇਅਰ ਦੀ ਘਟੀ ਹੋਈ ਕੀਮਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇੱਕ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਸਿਰਫ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਛੇ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਅੰਤਿਮ ਕੀਮਤ ਦੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ- ਐੱਸ ਓ ਵੀ ਐੱਲ ਅਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਇੰਡੋ ਗਲਫ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬੋਲੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ। ਐੱਸ ਓ ਵੀ ਐੱਲ ਨੂੰ 40.51 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ, ਕੁੱਲ 445 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (ਲਗਭਗ) ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਬੋਲੀਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਤਰਕ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(VI) ਦੂਜੀ ਬੋਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਐੱਸ ਓ ਵੀ ਐੱਲ ਦੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਕਥਿਤ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਸੇਬੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਿਸ ਨੇ ਐੱਸ ਓ ਵੀ ਐੱਲ ਨੂੰ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ;

(VII) ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਐੱਸ ਓ ਵੀ ਐੱਲ ਨਾਲ ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬੀਅਤ ਦੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

(VIII) ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀ 2006 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 17 ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਪੱਤੀ ਮੁੱਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਗਲੋਬਲ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 2002 ਵਿਚ ਐੱਸ ਓ ਵੀ ਐੱਲ ਨੂੰ 40.51 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਦਰ 'ਤੇ 18.92 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੁਇਟੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ, ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਦਰ 119.10 ਰੁਪਏ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ, ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲਗਭਗ 650 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ;

ਸੀ. *ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ*

(IX) ਮੈਸਰਜ਼ ਬੀਐਨਪੀ ਪਰਿਬਾਸ ਨੂੰ 9 ਜਨਵਰੀ 2002 ਨੂੰ 'ਗਲੋਬਲ ਸਲਾਹਕਾਰ' ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਢਲੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ, ਸੀਬੀਆਈ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲੋਬਲ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਸਰਜ਼ ਬੀਐਨਪੀ ਪਰਿਬਾਸ ਫਰਾਂਸ ਵਿੱਚ ਅਧਾਰਤ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਸੀ, ਪਰ ਪੁਰਾਣੀ ਕੰਪਨੀ ਮੈਸਰਜ਼ ਬੀਐਨਪੀ ਪਰਿਬਾਸ ਇਕੁਇਟੀਜ਼ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿ. ਲਿਮਟਿਡ (ਮੈਸਰਜ਼ ਬੀਐਨਪੀ ਪ੍ਰਾਈਮ ਪੇਰੇਗ੍ਰੀਨ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੇ 5 ਸਤੰਬਰ 2001 ਨੂੰ ਸਵੈਇੱਛਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਕਵਿਡੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਦੌਰਾਨ ਮੈਸਰਜ਼ ਬੀਐਨਪੀ ਪਰਿਬਾਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਵੇਰਵੇ;

(X) 'ਮੈਸਰਜ਼ ਬੀ. ਐੱਨ. ਪੀ. ਪਰਿਬਾਸ' ਦੇ ਅਣਜਾਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ-(i) ਰਿਆਇਤੀ ਨਕਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਧੀ'; (ii) ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਵਿਧੀ (ਅਨੁਸਾਰੀ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਵਿਧੀ); ਅਤੇ (iii) ਸੰਤੁਲਨ ਸ਼ੀਟ ਵਿਧੀ। ਡੀ. ਸੀ. ਐੱਫ. ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 22 ਮਾਰਚ 2002 ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰਕ ਦੇ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਣਨੀਤਕ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ' ਸੰਪਤੀ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਵਿਧੀ 'ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(XI) 'ਮੈਸਰਜ਼ ਆਰ ਬੀ ਸ਼ਾਹ ਐਸੋਸੀਏਟਸ' ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ 'ਸੰਪੱਤੀ ਮੁੱਲਕਰਤਾ' ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ/ਸੀਮਤ ਬੋਲੀ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਇੱਕ ਅਣਪਛਾਤੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿੱਜੀ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

---

[38]"ਡੀਸੀਐੱਫ"

ਮੁੱਲਵਾਨ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 80,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਾਣਾਂ ਵਿੱਚ 150 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਧਾਤੂ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਸਮੇਤ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਦੀ ਸਦਭਾਵਨਾ, ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਪਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ; ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਗੈਸ ਪਾਵਰ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ 83 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (ਲਗਭਗ) ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਵੇਸ਼; ਐਡਵਾਂਸ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਵਿੱਚ 175 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ; 20,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਇਦਾਦਾਂ (ਲਗਭਗ); ਅਤੇ ਸਕਰੈਪ ਜਿਸਦੀ ਕੀਮਤ 600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ (ਲਗਭਗ);

(XII) ਕਯਾਦ ਖਾਣਾਂ, ਅਜਮੇਰ ਦਾ ਮੁੱਲ; ਸਿੰਦੇਸ਼ਰ ਖੁਰਦ, ਰਾਜਸਮੰਦ; ਅਤੇ ਬਾਮਨੀਆ ਕਲਾਂ ਮਾਈਨਜ਼, ਰਾਜਸਮੰਦ ਨੂੰ ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

(XIII) ਧਾਤੂ ਦੇ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਿਰਫ ਅਗੁਚਾ ਖਾਣਾਂ ਲਈ, ਅਤੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਲਈ, ਛੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਛੂਟ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਖਾਨ ਦਾ ਜੀਵਨ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਲੰਬਾ ਸੀ;

(XIV) ਕੁਝ ਲੀਜ਼ਹੋਲਡ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜ਼ਵਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਪੁਰਾ ਦਰੀਬਾ ਖਾਣਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਤੂ ਦੇ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਅਤੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਗਨੀਗੁੰਡਾਲਾ ਲੀਡ ਖਾਣਾਂ, ਸਰਗੀਪੱਲੀ ਲੀਡ ਜ਼ਿੰਕ ਖਾਣਾਂ, ਮਾਟੂਨ ਰੌਕ ਫਾਸਫੇਟ ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਸਿੰਦੇਸ਼ਰ ਕੁਰਦ ਖਾਣਾਂ ਲਈ ਧਾਤੂ ਦੇ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਲੀਡ ਅਤੇ ਜ਼ਾਈਨ ਖਣਿਜ ਦੀ ਕੀਮਤ 66,292 ਰੁਪਏ ਸੀ

(XV) ਕਰੋੜ (ਲਗਭਗ)। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ 40 ਫੀਸਦੀ ਲਾਗਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਕੀਮਤ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਭਗ 39,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਮੁੱਲਕਰਤਾ ਨੇ ਧਾਤੂ ਦੇ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 748.88 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰੱਖੀ ਸੀ;

(XVI) ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਬੇਦਖਲੀ ਲਈ ਤਰਕ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਨਿਰਮਿਤ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ;

(XVII) ਅਕਤੂਬਰ 2001 ਵਿੱਚ, ਸਵੈ-ਇੱਛੁਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਸਕੀਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 1993 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ. ਆਰ. ਐਸ. ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਨਵਰੀ 2003 ਵਿੱਚ, 1856 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ. ਆਰ. ਐਸ. ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵੀ. ਆਰ. ਐਸ. ਖਰਚੇ ਵਜੋਂ 776 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਲਈ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ। ਉਹ ਸਭ

ਵੀ. ਆਰ. ਐਸ."

ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਦੇ 7222 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ 1058 ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਰ ਐਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ

(XVIII) ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ, ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ ਕੁਝ ਮਾਹਰਾਂ ਤੋਂ ਰਾਏ ਮੰਗੀ ਸੀ ਜੋ ਚਾਰਟਰਡ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਮਾਹਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਨ ਹੇਠਲੇ ਪਾਸੇ ਸੀ। ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਜਾਂ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਡੀਸੀਐਫ ਵਿਧੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੁੱਲ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ 1000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣਾ ਸੀ।

58. ਸੀਬੀਆਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਪੈਰਾ 9.1 ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਪਛਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੀ ਕੇਸ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਰੈਗੂਲਰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

59. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਸੀ.ਪੀ. ਬਾਬਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 3 ਦਾ ਭਰਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪੈਰਾ 120 (iii) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ- (i) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੀ ਖੋਜ ਇਕੱਲੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ (ii) ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਕਿ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਸੀਪੀ ਬਾਬਲ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਰੋਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਐੱਫ ਸਿੱਟਾ

60. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ:

(I) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ;

*"... 120.3 ਜੇ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਗਿਣਨਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ..."

(II) ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਨੇ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਬਣਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਚੁਣੌਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਬਚੀ ਹੋਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ 29.54 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

(III) ਐੱਸ ਓ ਵੀ ਐੱਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਕਾਲ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ;

(IV) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚੀ ਹੋਈ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੇਬੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਤੇ

(V) 2002 ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਚ ਜ਼ੈੱਡ ਐਲ ਦੇ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ। ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

61. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹਰ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

62. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ(ਜ਼), ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

